

jedmi (tudi pooljeno nekuhanu kisló zelje je dobro) poskusi v želodec spraviti.

Utopljenec ne postavljajmo nikdar na glavo, ker to jih gotovo umori, če še kaj živé, marveč je potrebno, da je glava više od trupla. Obleko jim treba nemudoma sleči, truplo s toplimi rutami obrisati, in usta kaluže očistiti. V usta treba da jim zraka vdihujemo, ter jih s flanelom, namočenim v žganji, drgamo po vsem truplu, zlasti na žličici ali srčni jamici. Kakor z utopljenici, naj se ravna z obešenci.

Zmrznence moramo slečene deti v sneg, ali če tega ni, v prav mrzlo vodo. Obraz se ve da ostane prost. Ko se je truplo začelo tajati, tedaj jih položimo v toplo posteljo, ter s flanelom drgnemo. Tudi toplega vina naj se jim v usta vlija.

Zadušeni potrebujejo svežega zraka. Obleko jim treba sleči. Glava in prsi naj jim se z mrzlo vodo polivajo, dlani in podplati s ščetko drgajo. V usta naj jim se vpihava zraka. Tudi je dobro deti jim pod nos kisa, jelenovca ali zasmojenega perja. Taki poskusi naj se več ur nadaljujejo. Zadušenec, ki se je začel zavedati, treba dati vode s kisom ali citronovim sokom, da jo pije.

Pri ostrupljenji ali otrovanji treba takoj zdravnika poklicati. Proti strupovitim gobam in bakreni soli je pitje mlačne vode najhitreje pomoček. Proti soliternej in drugim otrovnim kislina naj se magnezija ali kreda z vodo pije. Proti lugalstim tvarem (razjedno apno, lug itd.) treba piti kisa z vodo. Proti razjednej prepalini (sublimatu) pomaga beljak z vodo. Rastlinski strup (otrov) se odstrani z mlekom in drugimi slizavimi pijanci, s črno kavo itd.

Obleko, poškodovano od steklih psov, treba uničiti (sežgati). Rana od stekline naj se s kisom ali s solno vodo izpira; dobro je tudi, če se na njo postavi rožič, da jo izsesa. Nadalje je potrebno, da rano z razbeljenim železom izžgemo, ali strelnega prahu v njo nasipljemo in užgemo.

Poškodovanim od pada (raz konja itd.) moramo obleko na vratu in prsih razvezati, ter jih položiti v posteljo tako, da je glava više od trupla. Bolniku, ki se zaveđa, treba dati mrzle vode, in na zmečkane ali polomljene ude mrzlih zavezovati. S nezavednim naj se ravna tako, kakor je bilo rečeno pri omedlevicah. Nesrečneži s zlomljeno nogo ali roko naj se na nosilih ali vozu domov spravijo, in sicer kakor najbolj mogoče mirno. Dokler ni zdravnika, treba da jim devljemo na poškodovani ud mrzlih zavez.

Razna naštetá sredstva pomagajo le v trenutku. Zelo potrebno pa je, da v vsakej nesreči nemudoma pokličemo skušenega in zanesljivega zdravnika (ne kakega mazača), kateri bode najbolj vedel, kar treba še dalje storiti.

Dopisi.

Iz Celja. (Celjski opat) še ne da miru in je poslal sledeče: „Z ozirom na §§. 19, 21 in

22 tiskovne postave tirjam od Vas, da od besede do besede objavite v Vašem prihodnim listu, kar Vam zastran dopisa „Iz Celja“, ki ste ga v štev. 46 t. l. pod naslovom: „Celjski opat“ natisnoli, pismeno naznanim. 1. Ni res, kar Vi pravite: „da nisem ud tiskovnega društva naše škofije.“ Kakor vsako leto, kar sem v Celji, sem plačal tudi h koncu leta 1880 za tekoče leto 1881 v Mariboru 5 gl.; kar Vi sami že skuz to potrdite, da ste mi do zdaj Vaš list pošiljali. 2. Kar na dalje pravite: „Več duhovnikov je potem želelo, naj se g. Ferenčakov nasvet objavi v „Stdtsteirische Post“ in v „Slovenskem Gospodarji“, tako dolgo neresnično ostane, dokler me pismeno ne prepričate, da so gospodje res kaj takega želeli? 3. Ni res, kar Vi pravite, da je moj dopis pravopisnih pogrškov (kozlov) imel. Vi sami ste postavili v Vašem listu besedo „tiskovine“, dokler moj list od „tiskovin“ govori. 4. Ni res, da sem dne 19. septembra t. l. v sodnišče od koga spremljan bil; veliko več sim sam za sebe prišel. 5. Čisto neresnično pa je, „da ste Vi, kot urednik, dne 10. novembra t. l. pri rekurzu zmagali, potlačivši opata“! Velikoveč je to le polna resnica: „Vi ste bili isti dan na 10 gl. plateža, ali 48 ur zapora obsojeni, in vrh tega ste za nalogo dobili, sodnijsko spoznavo v prvemu listu „Slovenskega Gospodarja“ objaviti. Anton Vrečko, opat Celjski in dekan.“ Očmnuja. Ker to brbljanje ni več „stvarno popravljanje“, ampak neopravičen napad, ne na dopisnika, velikoveč na osebo urednikovo, vrgli bi lahko bili vse na smetišče. Ker pa je opat znan prepirljivec, nam pa ni za tožbe, zato smo njegovo berso objavili. Dostavimo pa sledeče opazke: K štev. 1: urednik, in gotovo tudi dopisnik, ni vedel, da je opat ud tiskovnega društva, prvemu niso vsi društveniki, pa tudi naročniki ne vsi znani, ampak opravniku; urednik ne razpošilja nobenih listov; k štev. 2: Urednik ne more in neče opatu najaviti imen dotičnih gospodov, ker so ti prosili, naj njih imena zamolčimo. K štev. 3: Pravopisnih kozlov je opat poslal prvokrat 5, med njimi tudi „tiskovine“ namesto „tiskovin“. Denešnji popravek pa šteje 9 kozlov, čemur se ne čudi nihče, kdor duševne zmožnosti celjskega opata pozna. Da slovenske slovnice ne lada več, to je verjetno, zato mu pa svetujemo nekoliko več skromnosti in ponižnosti, ter naj molči o stvareh, katerih ne razume. K štev. 4: Celjski opat je dne 19. septembra pričakoval urednika in stal pred sodiščem celjskim z gosp. Rakušem in g. Besozzajem vred, kar je urednikov spremljevalec g. Jos. Sernee sam opazil. Vstopivši urednik v sodnijsko sobo, najde opata kot lipovega boga na stolu priklenjenega in za njim stoječa lipova preroka in znana prijatelja „freimaurejv“. K štev. 5: Celjski opat ni bil samo potlačen, ker je zgubil eno tožbo celo, pri drugi 40 gid. in naposled še tisti drog, s katerim je hotel urednika

kot duhovnika nadlegovati, ampak bil je še moralčno zlasan, zuhljan in tepen. Dokazal se mu je celi koš „neresnic“ in zato naj opat sedaj vzame enega izmed coljskih katehetov, ki mu naj 8. božjo zapoved razloži. Potreben je tega jako močno! O drugih rečeh, zlasti zavoljo podpiranja „freimaurerjim“ prijazne „Celjanke“ vidi se z opatom Wretschkom še nekde drugod!

Celjski opat kaže pa z vso tožbo zaradi par slučajno zgubljenih besedic svojo prav nekrščansko, zagrizeno in nemčursko-liberalno jezo in srd, kateri bi rad na listu in jegovem uredniku ohladil. V svojej znanej nevednosti še niti ne čuti, kako grdo je za mešnika, če mu je mešnik pred sodnijo prisiljen bil, celo mavho „neresnic“ dokazati.

Iz Šoštanja. (Novi krajni šolski svet; nemškutarski tajnik.) Bile so v kratkem volitve za naš krajni šolski svet, in po vsej pravici si smemo čestitati zaradi njihovega izida. Upamo, da ne bo krajni šolski svet več po tistej nemčurskeji muziki plesal, kojo znajo nekateri tržani tako dobro gosti, kajti volili so se toliko značajni možje, da se jim sme ta važen posel na vsak način zaupati. Voljeni so bili g. Jože Ravlen za načelnika, gg. J. Medved, F. Stopar, B. Rožič, J. Falk in M. Golob pa za odbornike. Za šolskega ogleda je imenovan g. dr. Lichtenegger. No, sedaj se bode smelo vendar to pričakovati, da se bodo kmetom naročila v slovenskem jeziku določila, in da se bode na njihove tirjatve boljše ozir jemalo, kakor pa do sedaj. Gotovo bomo radostno poročila o napredovanji slovenskega uradovanja pri naših občinah, in smešno, čudno se nam bode zdelo, če se govori o slovenskih občinah z nemškim uradovanjem. Tak smešen in obžalovanja vreden prizor imamo tudi tukaj v naši okolici. Tukaj ste občini Topolšča in Sv. Florijan, kojih prebivalci so skoro sami čvrsti gorjanci, skoz in skoz poštenjaki, ki še ne poznajo nobenih nemčurskih agitacij in nobenega drugega jezika, nego svojega matrnega. Al čujte in strmite! Čisto slovenski občini uradujete pa trdo nemško! Obe imate enega in istega pisarja v našem trgu. Ta mož pa je neka čudna prikazen. Že od mladih nog je tukaj, vendar se še nikoli ni toliko potrudil, da bi se vsaj za silo slovensko pisati naučil. Govori še govori, pa se tako modro drži, kedar svojim „gemajnderotam“ kaj razlaga, kakor da bi bil pol Salomona; vendar nameša toliko nemških izrazov v svoj učeni govor, da ga živa duša ne zastopi. No, menda je posebna učenost tega možaka kmete imenovanih občin tako osupnila, da si ne upajo niti besedice zavoljo njegovega nemškega uradovanja črnoti, in da vsako odobrijo, kar njegova učena glava iztuhta. Še celo dotična župana se morata po jegovem vetru obračati, da mu pustita ravno v občinskih zadevah ravnati, kakor on hoče. No, zato se pa tudi zdi učenjak, misleč,

„ja, ja, ime že nosiš ti, ali prav za prav „purgermajster“ sem pa jaz!“ Bili ne bilo mogoče, da bi si te dve občini poiskali drugega, slovenskega zmožnega tajnika, in da bi volili v prihodnost vendar toliko značajne možje za župane, da bi z njimi ne mogel vsak „škrabarček“, kakor s kako metlo pometati. Opazovalec.

Od Drave. V 20. številki „Slov. Gosp.“ priobčeni dopis iz Šalovec je ondešnjega župana strašno zaskrbel, in za tega voljo bi on silno rad izvedel, kdo je ta človek, ki se je bil drznol kresnoti jegovo župansko dostojanstvo. Na sumu ima zdaj tega, zdaj onega. Prečitavši v 20. št. „Slov. Gosp.“ priobčeni dopis rekel je koj, da bo vrlega narodnjaka g. M. R., trgovca pri sv. M. dal na doktorja, da mu plača bor, katerega mu je bil pred nekimi leti priklonil. Lepa doslednost! Prejšnjega župana J. K. za domačo reč živo vnetega možaka, toži, trdeč, da je ta, ko je dal občinski most popravljati, nekaj opeke (cigla) prodal in denarje za se porabil, in to samo zbog tega, ker misli, da je on dal povod jegove osebe tikajočemu se dopisu, ali vestni narodnjak je pravičnik ter se tožbe ne plaši. Nekoliko tednov po tem dopisu dal je po nekem kovači pisatelju B. F. priobčiti, če bode še popevke zmišljeval in koga v „zeitinge“ dajal, naj si da za Celje škornje narediti, in nedavno prišedši v Vodrance v neko krčmo pripovedal je ondi mladoletnemu krčmarjevemu sinu, kako že ima pisma v rokah, da bosta prejšnji šalovski župan J. K. in pisatelj B. F. morala v Celje zavoljo dopisa, katerega je bil „Slov. Gosp.“ v 20. štef. prinesel. Gospod župan! te besede pa so res maslo vaše nenavadne modrosti! Kaj mislite, da boste zbog kake nedolžne pesni ali kakega dopisa koga tako lahko v Celje spravili, kakor ste neke osebe s tem, da ste, ko je lanskega leta ob času živinske kuge sedanji vaš zet preko Drave pretihotapivši par volov v kratkih dneh potem od žandarjev zasačen k vam prišel, mu dali živinsko izkaznico, kakor da bi bil kupil vole v vaši občini? Radi tega vašega pregreška moral je vaš zet vole, ko so bili izdražbani, drugikrat kupiti, in nekateri ljudje so res v Celji. Kaj se jim je pripetilo, nas ne briga, vas pa še morebiti kaj čaka, ker v oznanili od c. k. glavarstva na Ptuiji od 3. oktobra 1879 štef. 12.360 stoji pisano: „Einer Strafe bis zu 500 fl. unterliegt ein Gemeindevorsteher oder dessen Stellvertreter, wenn die Anzeige, eines verdächtigen Krankheitsfalles (beim Hornvieh) verabsäumt, oder bei Ausstellung von Gesundheits- und Provinienzbescheinungen (auch in Viehpässen), wenn auch nur als Fahrlässigkeit, eine Unwahrheit bezeugt? Teh besed vam nočemo tolmačiti, saj dobro nemški veste! Glejte, vrli narodni Šalovčani, kakega izvrstnega župana imate. Ni se sramoval tudi okoli pripovedati, kako je jegove osebe tikajoč se dopis dva občana iz Šalovec do solz ganol. Poznamo dobro ta dva poštenja vredna možaka, da sta že županila in sta

usmiljenega srca, ali te solze, katere sta zavoljo sedanjega župana točila, bi radi videli. Bile so morda debele, kakor vinske jagode.“ Pred kratkimi dnevi poprosil je neki posestnik iz Šalovec pisatelja B. F., da bi mu sestavil prošnjo, katero bi moral vložiti pri c. kr. glavarstvu na Ptui in ta mu reče, da se prošnji mora priložiti spričevalo občinskega predstojnika, ta pa, izvedevši, kdo je naprošen, da prošnjo sestavi, rekel je, da nič ne da in da bo dal pisatelja B. F., ko ga v svojej občini zasači, iz nje izpoditi. Kaj še več? Mar bo pisatelj B. F. hoteč iti v Ormož, moral prek Šalovec leteti, da ga župan ne zasači? Modra glava šalovskega župana si res mnogo domišlja! Naj sestavi komu kako prošnjo Peter ali Pavel, spričevalo, ako je potrebno, mu župan mora dati; šalovski župan to tudi dobro ve, ali spričevalo po vsej priliki ni dal zato, da ne bi vsled tega prišel zopet v te nesrečne „zeitunge“.

B. Sprehajkovič.

Iz Lemberga pri Šmariji. (Pomilovanja vredno županstvo.) Ni mi tukaj o naših zadnjih občinskih sejah govoriti, kako si je sladkogorski župan A. N.—ak prizadeval za svojo, pisarjevo in slugetovo plačo naše občinske doklade povikšati; temveč želim svetu naznaniti, kako ubogi smo, da imamo takega župana. Dosta, da se je župan 20. nov. t. l. koj po seji s svojim srenjskim „šribarjem“ v oštariji na Sladkigori do drugega dneva prav čudno vedel, na to se drugo jutro privlečejo, župan, njegov pisar G. in tibi sluga Miha k nam, ter z vriskanjem in petjem že predpoldan uganjajo svoje burke s tem, da ranto, ki je čez moj most ob travniku zaprta, popadejo in jo v bližnji potok vržejo! S kako pravico pa!! Smo Vas mar za to izvolili, da bi take pobalinske šale drugim v pohujšanje lovili. Lep izgled in trden značaj se tirja od župana, a tega naš Tona preveč nima!

J. Lipavec.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naše cesarstvo je se nadomoma sprlo z Ruminskim kraljestvom. Donav teče od nas v Rumunsko in dalje v Črno morje; do sedaj so vožnjo po spodnjem Donavu nadzorovali zastopniki evropskih velevlad in prosto brodstvo ondi varovali; najnaprej pa avstrijski uradniki. Temu se upirajo Rumunci in je kralj ove dni v prestolnem govoru slovesno se izjavil, da tujih nadzornikov na spodnjem Donavu ne trpi, t. j. da hoče avstrijski upliv ondi zatreti. Vsled tega je naš poslanik grof Hojoš v Bukurešti dobil nalog, z rumunsko vlado malo ali nič več občeati. To pa kaže uže na precej hud razpor. Da se Rumunci toliko upajo, temu utegnejo Angleži, Francozi itd. krivi biti, ki jih ščujejo proti nam. — Državni zbor ima mnogo najvažnejšega dela, toda nemški liberalci tratijo dragi čas z nepotrebnimi vprašanji ali interpelacijami.

— Tako si naredijo priliko, psovati na vlado, pa tudi na naše poslance; tako je štajerski liberalcec dr. Heilsberg vprašal, zakaj so Vesteneka iz Kranjskega zapodili. No, ker je Slovence psoval in jih jezik „Sausprache“ imenoval. Drugi so vprašali, zakaj so se česki in nemški dijaki v Kuchelbadu topli? No, ker so Nemce nemški listi in Judi ščuvali. Tretji je vprašal, zakaj je „Länderbank“ več pravic dobila, kakor razne banke, katere v rog Juda Rothschilda trobijo? No, zato ker jih je vredna in potrebna bila. Sedaj obravnavajo vojaško postavo, katero hočejo prenameniti in znatno polajšati. Tega smo res potrebni. — Slovani smo zgubili očeta Bleiweisa in voditelja v borbi za svoje narodne pravice. Na njegovo mesto izvolili so kranjski poslanci precej po pogrebu Bleiweisovem g. Svetca, notarja in poslanca. To je srečna izvolitev, kajti Svetec je uže mnogozaslužen boritelj, star prijatelj Tomanov, Bleiweisov, Kostov, in je zlasti v zadnjem kranjskem deželnem zboru zopet pokazal se kot izvrsten politikar in spreten govornik. G. Svetec je res pravi mož. Bog ga ohrani!

Vnanje države. Bismark je v državnem zboru javno izrekel, kako so ga liberalci zapeljali in posilili v preganjanje katoličanov. Toda on je sprevidel, da so to ne samo iz sovraštva do sv. Cerkve storili, ampak da bi leži s svojimi Judi vred nemški narod gmotno na nič spravljali, sebe pa bogatili. Zato daje sedaj liberalcem slovo in hoče s katoličani in konservativci potegniti, ob enem pa grdo preganjanje katoličanov ustaviti. Čudna so res božja pota! — Ruski car je baje zopet voljen, sniti se z našim cesarjem. — Greški kralj je došel v Volo, zadnje od Turkov v Tesaliji zapuščeno mesto, ter je bil od 40.000 ljudij navdušeno sprejet. V Egiptu delajo na to, da bi deželo od Turčije popolnem odtrgali. — Italijani se močno bojijo Bismarka, ker vedno bolje papežu prijazni prihaja. — Francoski minister Bert je katoliškim redovnikom pridgati prepovedal; to je freimaurerska svoboda, Boga, sv. Cerkev psovati, to sme vsak, božje resnice oznanovati, to je prepovedano. Jud Gambetta bode v kratkem predsednik republike. — Angležem se Irci močno ustavljajo v Irskem, vsaki dan poroča se o umorih in požarih; mesto London, največje na svetu, hočejo užgati. Srd je strašen med Irci in Angleži; angleška ladija zasačila je arabske tolovaje na morji ob južni Afriki, ki so ladijo polno zamorskih sužnjeval peljali. Angleži pa tega ne trpijo; nastane boj, toda Arabi se trdovratno branijo in nidejo; angleški kapitan in 3 mornarji so mrtvi.

Za poduk in kratek čas.

Črtica iz zgodovine regimenta Litzelhofen št. 47.

Ko smo l. 1828 v 5. razred latinskih šol v Mariboru prišli in je neusmiljeno strogi Rigler